

STENÖGA

STEN-
ÖGÅ

MARIA FRENSBORG

BONNIER
CARLSEN

STENÖGA

Copyright © Maria Frensborg 2025

Formgivning Hanna Säll Everö

Redaktör Karin Hammarkvist

Utgiven av Bonnier Carlsen Bokförlag, Stockholm 2025

Box 3159, 103 63 Stockholm

info@bonniercarlsen.se

www.bonniercarlsen.se

ISBN 978-91-7981-111-2

Tryck ScandBook, EU 2025

Tryckning 1

Typsnitt Stempel Garamond, Moonblossom

På ett sätt är allt som vanligt. När vi rundar hörnet och får fri sikt mot Strömkajen ligger skärgårdsbåtarna på rad längs kajkanten. Sommarmänniskor med solglasögon och ryggsäckar köar för att gå ombord, och ovanför seglar mäsarna runt som skråniga drönare. Ingenting är annorlunda mot hur det brukar vara när vi åker ut till ön. Pappa levererar till och med sin klassiska replik innan han släpper väskorna mot asfalten:

”Nu ska det bli skönt med hav under vingarna.”

Precis som vanligt, alltså. En exakt kopia av alla andra gånger.

Och ändå är dagen helt annorlunda.

Hoppilandkillen trycker på en knapp som får landgången att skjutas ut från fören. Han liknar Hulken på något sätt, med muskliga armar och det fyrkantiga ansiktet. Jag viskar det till Claudan som flinar och nickar.

Först av oss går mamma ombord. Hon lyfter upp den gröna bagen varsamt i famnen, som om den vore ett flak med ägg.

Det går inte att förstå vad hon bär på. Inte ens när man vet förstår man. Och inte ens om man förstår, förstår man helt och hållet.

Mamma ler mot Hulken. ”Ja, vi ska till Stenlöga.”

”Stenlöga”, säger pappa och rullar väskan bakom sig.

”Stenlöga”, upprepar jag, eftersom alla måste säga vid vilken brygga man ska kliva av.

”Samma”, säger Claudan.

När vi har ställt ifrån oss väskorna trampar mamma och pappa vidare in i båten och parkerar sig i café-delen. De tar med sig den gröna bagen som självklart inte kan lämnas obevakad vid bagagehyllorna. Själv vinkar jag med mig Claudan upp till övervåningen.

Klådan, uttalas det. Inte *Kla-u-dan*.

Det är Claudan och jag. Ända sedan förskoleklass har vi varit stadigt hoptejpade. Vi cyklar till skolan bredvid varandra, vi tränar tillsammans, vi spelar Playstation ihop, och det händer också att vi följer med på varandras semestrar. Förra året fick jag hänga på när Claudans familj åkte till ett helskumt rosa hotell utanför Kalmar, där man fick rökt sill och gröna oliver till frukost. Och hon åker ofta med när vi far ut till ön i augusti.

We hate-hate Hammarby, we love-love AIK. Och

så har vi samma sjuka humor och likadant halvlångt krull på huvudet. Om vi inte var så olika i färgerna skulle folk tro att vi var tvillingar.

Ändå vet inte Claudan vad som ligger i väskan.

Inte än i alla fall. Fast jag vet att jag snart måste säga det.

”Vilket är det rätta?” frågar Claudan och hissar sig uppför trappan med händerna i fast grepp om ledstången. ”Stenöga eller Stenlöga?”

”Beror på vem du frågar”, säger jag. ”På gamla sjökort står det Stenöga. Men Waxholmsbolaget säger Stenlöga. Och det står Stenlöga på skylten vid bryggan.”

”Stenöga är så mycket mäktigare”, säger Claudan.

”Då är du team mormor”, säger jag.

En trappa upp är det fullt överallt, men vid största bordet där det redan sitter en tant finns lediga platser. Tanten har Donald Trump-frisyr och turkosa brallor. Hon guppar med hakan och makar sina korsords-tidningar närmare fönstret så att vi också får plats.

Vi ler när vi dimper ner, som för att säga tack, sedan tar Claudan fram mobilen. Jag med, men jag tröttnar på att spela efter bara någon minut. Istället lutar jag huvudet mot nackstödet och stirrar ut genom fönstret. Rutan blir till en skärm som visar en långsam naturfilm: hus och trädkronor och fåglar glider förbi i en jämn ström.

När det börjar sticka i näsan sluter jag ögonen.

Kan man gråta när man blundar? Det borde väl heta ögonlock av en anledning?

För att få tårarna att byta håll öppnar jag klippen som Claudan har postat till mig det senaste dygnet:

En tjej med ostbågar i näsan och blöja utanpå jeansen som sjunger Taylor Swift-låtar.

Ett förvånat marsvin som åker robotdammsugare.

En katt som hoppar högt och välter en brödrost när den får syn på en gurka.

En man och en hund som bajsar tillsammans bakom en buske.

Men inget funkar, för hela tiden kommer filmen om mormor tillbaka och sliter upp ett hål i bröstkorgen. Hon ligger i en sjukhussäng med filten uppdragen ända till överläppen. Persiennerna är vickade till hälften, golvet är randigt av ljus. Det piper i halsen när hon andas, som om hon hade svalt en liten flöjt.

Hon måste ha hatat att ligga där, svag och genomskinlig som en nykläckt kyckling. I verkliga livet var hon ju precis tvärtom.

Min riktiga mormor var raka motsatsen till svag och genomskinlig. Det sista hon väste till mig var: *Hammarby kommer att vinna allsvenskan*. Och så tittade hon på mig med ögon som var pigga och brinnande.

Glöm din dröm, var det sista jag sa.

Eller, kanske var det: *Hej då, vi ses*. Jag minns inte. Hur som helst dog hon natten därpå.

En undulat som cyklar på en liten rosa undulatcykel.

En polis i USA som snubblar när han försöker fånga en gris som är på rymmen.

En gorilla som kliar sig i rumpan med en Barbiedocka och sedan luktar på håret.

En bäbis som spärrar upp ögonen och börjar skaka när den har bitit i en citronklyfta.

Vilken förälder ger ens citron till sin bäbis? I och för sig sjukt kul film, men sådant är ju bara taskigt.

Jag tittar upp från telefonen. Vi går nära land. Just nu utanför fönstret: ett vackert kråkslott som skulle behöva lite mer kärlek. Gul färg rasar i remsor från väggarna, men huset har både glasveranda och ett utkikstorn med vimpel. Nedanför den branta tomten skvalpar en kritvit segelbåt vid den långa badbryggan.

”Där ska jag bo”, säger Claudan och pekar.

”När du har blivit miljardär, eller?”

”Japp, när jag har sålt min uppfinning till NASA.”

”Vilken av dem? Ostrullaren eller cykelvispen?”

Claudan spottar ut sitt tuggummi. Tio poäng, hon prickar duktigt i soptunnan på andra sidan gången, sedan ler hon med alla tänderna och säger ”Piss off”.

Måsar och öar och båtar fortsätter att glida förbi utanför fönstret. Vi sitter med mobilerna ända till Vaxholm. Då kommer mamma uppför trappan med frallor och Festis. Hennes ögon är röda i kanterna, som när hon är allergisk.

”Hungriga?”

Vi nickar och hon räcker oss matpåsen.

”Det är ett par timmar kvar innan vi är framme.”

Mamma trycker till om min axel och spänner munnen till ett leende. Jag tar ett bett av mackan och tittar ut, just när vi passerar den branta militärklippan som stupar rakt ner i havet. När jag vänder på huvudet har mamma försvunnit ner igen, till pappa och den gröna väskan.

Snart måste jag säga det.

Gode Gud, om jag inte berättar allt för Claudan innan vi har kommit fram till Björknäs får du tillåtelse att dränka mig, amen.

Det är en kvart kvar till Björknäs.

”Lyssna på det här då”, säger Claudan och läser högt från mobilen. ”*Den stora tragedin är inte de onda människornas brutalitet, utan de goda människornas tystnad.* Citat: Martin Luther King. Jag forskade om honom på SO:n i våras, som du kanske kommer ihåg från den bästa redovisningen ever.”

”Tack för lektionen, professor Braincell”, säger jag och låtsas skriva ner hennes babbel i handflatan. ”Och vadå, king? King som i kung?”

”Typ. Fast ingen riktigt kung, bara liksom ... *King.* Fattar du?”

Ibland kan Claudan vara grymt störig.

”Och vadå för tragedi och vadå för tystnad?” säger jag.

Claudan visar mig en gubbe på skärmen. Under näsan hänger mustaschen som en liten bumerang, men han har snälla ögon. Bilden är svartvit och ger vibbar av nittonhundratalet.